

RADU NEGRESCU-SUȚU

STIRPEA
DRĂCULEȘTILO
Pseudocronică a Familiei Suțu
(dialog imaginat cu colonelul principe
Dimitrie Scarlat Suțu)

Prefață de Filip-Lucian Iorga

CORINT
BOOKS

—2017—

PREFAȚĂ

Să nu vă sperie cumva titlul. Drăculeștii despre care veți citi aici nu au fost nici vampiri și nici nu au supt sângele poporului, așa cum, timp de câteva decenii, propaganda comunistă a încercat să impună conștiințelor românilor. Au fost domnitori și boieri, diplomați și războinici, oameni de cultură și ctitori, patrioți greci și români.

Iar dacă subtitlul vorbește despre o pseudocronică, să fiți siguri că țineți în mâini o cronică adevărată, plină de pasionante și precise detalii despre Familia Suțu, unul dintre cele mai importante neamuri domnești și boierești din Moldova și Țara Românească. Și nu orice fel de cronică de familie, ci una scrisă chiar de un descendent de azi al personajelor pe care le veți descoperi, de Radu Negrescu-Suțu, urmaș care nu le poartă doar numele, cu cinste, ci care se și îngrijește de memoria străbunilor săi.

Povestea adevărată a familiei Suțu vă va purta din Epir la Constantinopol, de la Iași la București, de la Paris, Sankt Petersburg și Viena în Belgia și Spania, din Egipt în America, pe durata a mai bine de trei secole. Veți cunoaște războinici feroși și negociatori abili. Veți afla, cu surprindere poate, cum politica externă a Imperiului Otoman a fost controlată, timp de secole, de urmașii nobilimii învinse a Bizanțului. Vi se vor dezvălui farmecele vieții orientale, dar și brutalitatea acesteia, cu înalții dregători otomani sau domnitorii fanarioți spânzurați, decapitați sau pierduți în nesfârșite pribegii. Veți urmări cu sufletul la gură destinele celor trei domnitori pe care i-a dat familia Suțu Moldovei și Țării Românești: Mihai Vodă cel Bătrân, Alexandru Vodă Suțu și Mihail II Vodă Suțu. Vă veți lăsa cucerii de rafinamentele intelectuale ale

fanarioților, dar veți fi, poate, cuprinși de revoltă în fața cinismului și a rapacității unora dintre eroii acestei epopei subtile și sângeroase. Autorul nu își menajează și nu își idealizează strămoșii, dar nici nu alunecă în capcana căii poate încă și mai lesne de urmat a diabolizării acestora. Este, în același timp, înțelegător și lucid. Îi ironizează elegant, fără a fi ireverențios, și le recunoaște meritele fără a fi patetic.

Povestea vă va învăța că e bine să știm a împărți și cu alții personajele trecutului nostru și că această împărțire nu ne sărăcește, ci adaugă miez și farmec istoriei. Suțuleștii sunt, firește, ai noștri. Dar sunt și ai grecilor. Ne-au dat nouă trei domnitori, ni l-au dat pe primul economist, beizadeaua Nicolae Suțu, pe primul psihiatru, Alexandru Suțu, pe numismatul Mihail C. Suțu și ne-au lăsat splendidul Palat Suțu din București. Le-au dat însă și grecilor un erou ca Dimitrie Suțu, doi mari poeți, Alexandru și Panayotis Suțu, aproape o regină, pe Froso Suțu, și inițiativa reluării tradiției Jocurilor Olimpice. Cu mult înainte de Uniunea Europeană, familii precum aceea a Suțuleștilor au unit Europa prin firele înrudirilor și ale valorilor culturale împărtășite. Astfel, nu veți mai fi surprinși să aflați că una dintre marile iubiri ale lui Alexandre Dumas fiul a fost Elisa Suțu, că Ecaterina Obreskoff-Suțu a luat lecții de pian de la Chopin și că Elena Chrissoveloni-Suțu a fost soția lui Paul Morand.

Cartea este o monografie aproape exhaustivă a familiei Suțu, care va reprezenta, cu siguranță, de acum înainte, reperul fundamental în cunoașterea istoriei și a genealogiei acestei familii. Nu este însă cartea istoriei unei singure familii. Urmărind cu inepuizabilă răbdare alianțele matrimoniale și înrudirile familiei sale, Radu Negrescu-Suțu ne familiarizează și cu alte ilustre familii fanariote sau pământene: Cantacuzino, Ghika, Rosetti, Mavrocor-dat, Dudescu, Miclescu, Callimachi, Moruzi, Racoviță, Ipsilanti, Mavrogheni și multe altele. Lărgind cadrul, este o carte care aduce importante contribuții și clarificări pentru istoria Imperiului Otoman, a Greciei, a României și a lumii sud-est europene în ansamblul ei. Iar portretele pline de expresivitate sunt nenumărate, așa că enumerăm doar câteva: Mehmet Cuceritorul, Nicolae Vodă Mavrogheni, lordul Byron, Manuc bei, Ali Pașa, Napoleon Bonaparte, Hariclea Darclée, Felix Yusupov, Mazar Pașa.

Radu Alexandru Negrescu-Suțu s-a născut în 1950, ca urmaș direct al lui Alexandru Vodă Suțu, dar și al altor vechi familii boierești românești. Genealogia documentată, și nicidecum legenda, ne spune că autorul acestei cărți este chiar și urmaș al lui Ștefan cel Mare și Sfânt! Sub dictatura comunistă, un astfel de pedigree era un act de condamnare, iar Radu Negrescu-Suțu a trăit toate neajunsurile unei „origini sociale nesănătoase”. În urma lansării unui apel prin care cerea, alături de alți tineri curajoși, respectarea drepturilor fundamentale ale omului în România lui Ceaușescu, Radu Negrescu-Suțu a fost condamnat, în 1977, la un an de muncă silnică la Canalul Dunăre-Marea Neagră. A evadat, a declarat greva foamei, a fost bătut și torturat, dar nu a cedat. În cele din urmă, presiunile internaționale i-au permis să scape cu viață, să ajungă în lumea liberă și să primească azil politic în Franța. Și totuși, un om atât de lovit de propria lui țară, nu numai că nu și-a dorit ruptura definitivă, nu numai că nu a uitat limba română și nu și-a abandonat rădăcinile, dar scrie literatură în limba română și s-a pasionat de istoria familiei sale, devenind cronicarul și povestitorul cel mai autorizat al acestei istorii.

Pe Radu Negrescu-Suțu nu l-am cunoscut, culmea, nici pe urmele străbunului domnitor, nici pe acelea ale strămoșilor greci, ci atunci când am lucrat la o carte despre familia Cazaban. Pentru că, da, urmașul lui Ștefan cel Mare și al palicarilor greci are și ceva sânge franțuzesc și italian. A fost, mai târziu, unul dintre primii destinatari ai chestionarului meu, *Memoria elitelor românești*. Nu s-a mărginit să-mi trimită răspunsuri detaliate despre trecutul propriei familii, ci mi-a oferit neprețuite sfaturi asupra metodelor de cercetare și recomandări de noi și noi destinatari. Pentru că se lovește și el, deseori, de reticența unora dintre persoanele de la care încercase să afle detalii despre Suțulești, m-a ajutat să depășesc, la rândul meu, inevitabilele reticențe și să nu abandonez. Am consultat cu admirație lucrarea lui monumentală dedicată genealogiei familiei Suțu, publicată mai întâi în limba franceză și tradusă apoi în limba română, cu titlul *Cartea de aur a Familiei Suțu*, fără îndoială una dintre cele mai serioase, mai complete, mai muncite, mai valoroase din punct de vedere științific și mai demne de încredere monografii genealogice din literatura română de specialitate. Plecând de la *Cartea de aur*, am îndrăznit să-i propun lui Radu Negrescu-Suțu să dea viață bogăției de nume, fapte și detalii, să

ne împărtășească tuturor povestea familiei Suțu, cum doar el știe, cu multă erudiție și multă pasiune.

Și acum e momentul să răpesc puțin din farmecul formulei literare alese de autor, aceea a dialogului între nepotul Radu Negrescu-Suțu și unchiul Dimitrie Scarlat Suțu, colonelul principe care i-a deschis nepotului gustul pentru cercetarea sistematică a trecutului familiei. Dialogul a avut loc aievea și meritul unchiului este indiscutabil, dar întregul conținut al dialogului imaginat în carte îi aparține lui Radu Negrescu-Suțu. Acesta se consideră, cu modestie, doar un amator într-ale istoriei. Sigur că e și amator, pentru că iubește trecutul. Dar cartea pe care am bucuria să vă invit să o citiți vă va convinge că este un profesionist, un istoric adevărat, pentru că nu diploma îl face pe istoric, ci pasiunea trecutului, știința de carte, onestitatea și talentul.

Un episod aparent neînsemnat mi-a reținut atenția, spre finalul cărții. Nepotul îi povestește unchiului despre una dintre descoperirile sale: la reședința unor rude prin alianță din Franța, găsește un portret al lui Alexandru Vodă Suțu. Proprietarii nu sunt deloc încântați de obiectul de artă, care îi șocase dintotdeauna prin caracterul excesiv de oriental al posturii protagonistului, dar nici nu încuviințează să-l vândă rudei pasionate de istoria neamului. Comentariile dezolate, pe două voci, ale unchiului și nepotului, asupra acestei pierderi ne spun foarte multe despre respectul cu care Radu Negrescu-Suțu tratează fiecare gingașă urmă lăsată de trecerea prin lume a înaintașilor săi.

După atâtea personalități remarcabile, pe care le veți cunoaște în paginile următoare, Familia Suțu a fost încă o dată norocoasă, prin Radu Negrescu-Suțu, care a reușit să ne ofere tuturor istoria familiei sale, cu toate detaliile și în toată strălucirea. Și nu ne cere decât să ne lăsăm purtați de poveste. Ba nu, era să uit. Doar un lucru ne mai cere, cu sfială: să nu uităm să scriem și să pronunțăm „Suțu” și nu „Șuțu”!

DRĂCULEȘTII

— ncle¹ Dimitris, mă bucur mult că în sfârșit am reușit să ne cunoaștem, deși eu te știam deja fără să te fi întâlnit, întrucât Mama mi-a povestit cum, prin 1971 sau 1972, ai venit în România să-ți cunoști rudele. Eu nu am putut fi atunci prezent, din binecuvântate pricini, cum spun popii noștri, efectuându-mi serviciul militar pe vremea aceea, în alt oraș al țării, așa că nu te-ai întâlnit decât cu Mama, deoarece celorlalți frați și surori le-a fost frică să te întâlnească. Din două una: ori curajul palicarilor greci s-a mai subțiat la generațiile următoare, ori diplomația fanariotă de supraviețuire în teren ostil a rămas intactă?

— *Mon cher neveu*², acest amănunt nu a avut nicio importanță și am înțeles perfect temerea lor de a nu avea neplăceri. Venirea mea în România s-a petrecut oficial, ca suporter al echipei noastre de fotbal, care juca în deplasare cu românii. Am fost chiar și pe stadion și am asistat la meci, care nu a fost totuși grozav. Mai bine că nu erai în București, căci ai fi fost dezamăgit.

¹ „Unchiule” (în limba franceză, în original; n. red.).

² „Dragul meu nepot” (în limba franceză, în original; n. red.).

— *Aș fi dorit să fiu în Capitală și ți-aș fi cerut cu siguranță să mă ajuți să plec din „raiul” comunist. Cât despre meci, nu cred că aș fi fost dezamăgit, căci trebuie să-ți mărturisesc că nu am văzut niciodată un meci de fotbal și nici măcar nu cunosc regulile jocului!*

— Atunci e bine, nu riscai să fii decepționat, întrucât nu te-ai fi dus să-l vezi! Însă, din clipa sosirii mele pe aeroport, am remarcat că sunt urmărit în permanență de un ofițer în civil, când femeie când bărbat, la hotel, pe străzi, pe stadion, peste tot. Inițiativa mea era legată și de redactarea unei lucrări genealogice despre familiile fanariote și la familia Suțu îmi lipseau date despre ramurile moldovenești și valahe. Bucuria mare a fost însă atunci când m-am întâlnit cu mama ta, vara mea, care mi-a arătat tablouri, albume cu fotografii și cu care am depănat amintiri de familie o zi întreagă.

— *Da, deși mezina familiei, Mama era destul de curajoasă și s-a comportat ca atare și în timpul războiului, când a plecat voluntară pe front cu Crucea Roșie, dar și atunci când eu am fost arestat și închis, în 1977. Dar Mama nu știa mare lucru despre istoria familiei noastre, cu excepția ramurii moldovenești din Iași, de aceea mă bucur că ai acceptat să purtăm aceste discuții din care eu voi învăța multe, mai ales că ai redactat niște lucrări genealogico-istorice despre Sutuțești sau Drăculești. Remarc acum că locuiești chiar pe strada Drakou.*

— O simplă coincidență, dar cert, amuzantă. Familia noastră este originară din Epir, mai precis din Souli, unde numele ei era Drakos, nume sub care principii Suțu au fost întotdeauna desemnați în Decretele Imperiale otomane. Strămoșul eponim care a dat numele acestei familii ar fi fost Poullios Drakos, comandant de arnăuți în Epir. Îl găsim luptând în Epir și Arcania, în timpul revoltelor

împotriva turcilor din 1578-1585. Ca mai toți soulioții, Poullios Drakos era un muntean sălbatic, care se lupta până la capătul puterilor, ca un diavol, scoțând niște strigăte războinice înfricoșătoare, menite să-i înspăimânte pe dușmani, de unde i s-a și tras porecla de „Dracu”.

— *Să-i înfricoșeze pe turci, dar și să-i îmbărbăteze pe greci, să le întărească avântul combativ.*

— Bineînțeles. Bravo, se vede că ești fiu de militar, *mon neveu!* Dar familia Dracu-Suțu era o ramură a mării familii Drakos, care se întindea din Muntenegru în Trifilia, la sud-vest de Peloponez. Înruddit cu această mare familie era, între alții, armatolul Poullios Drakos, de care am pomenit, și care, în 1578, aliat cu Malamos, Theodor Bouas Grivas și Ghinis Bouas, au ridicat Epirul și Arcanania împotriva turcilor și au cucerit, în 1585, orașul Arta. Tot înrudite erau și familiile Drakos din Souli, Dragais din Zagora, Drakotsis din Skodra, Drivastini sau Mirdites Drakytis. Ultimele două ramuri erau înrudite cu Mazarakis și Siveros în epoca sârbului Dușan și au fost la originea nobilei familii care a cucerit atunci puterea în nord-estul Macedoniei. Fiica acestor războinici, Elena, a fost mama ultimului împărat al Bizanțului, Constantin XI Paleolog, moștenitorul numelui de Dragases.

— *Deci familia se numea Drakos în momentul cuceririi Constantinopolului?*

— În prima ediție a lucrării sale, *Cartea de aur a nobilimii fanariote și a familiilor princiare din Valahia și din Moldova*, apărută la Atena în 1892, singura pe care am consultat-o, Eugène Rizo-Rangabé afirmă că s-a descoperit într-o biserică de lângă Madytos, în Tracia, un sarcofag de marmură purtând o inscripție bizantină care l-a făcut să creadă că este vorba de familia Suțu, cunoscută

sub acest nume, spune el, în perioada ultimilor împărați ai Constantinopolului.

— *Da, dar după cum știi, prima ediție conținea multe erori, rectificate în cea de-a doua, apărută tot la Atena, în 1904. Eu o am pe a doua, dar am consultat-o și pe prima la Biblioteca Națională. Informația este greșită și, ca dovadă, Rizo-Rangabé a suprimat-o în cea de-a doua ediție, întrucât numele de Suțu a apărut mai târziu.*

— Sigur că așa este. Rangabé a vrut să ne fleteze, precum a procedat și cu alte familii, atribuindu-le o vechime... fantezistă!

— *Oncle Dimitris, una dintre primele măsuri luate de tânărul Mehmet II, care nu avea decât douăzeci și unu de ani, după cucerirea Constantinopolului, a fost restaurarea puterii Bisericii, acordând patriarhului, în schimbul unei taxe de protecție, totala suveranitate asupra întregii populații ortodoxe din Imperiu. În jurul patriarhului s-a format astfel un fel de Curte, clasa fanarioților, unde vom regăsi numele vechilor familii bizantine, aristocrație care a ocupat importante funcții în administrația Imperiului Otoman, astfel încât fanarioții au devenit, cu timpul, nu doar simpli sfătuitori politici ai puterii otomane, ci chiar inspiratorii acestei politici.*

— Li s-au reproșat multe fanarioților, dar toată lumea este de acord că au fost buni diplomați, foarte abili, căci în politică linia le-a fost impusă.

— *Și nu toți fanarioții au fost la fel, iar unii s-au comportat chiar diferit atunci când au domnit de mai multe ori, deci critica aspră la adresa lor nu trebuie generalizată. Au fost Domni de bună amintire și Domni de rea amintire.*

— Bineînțeles. Dar să revenim la Drăculești. Cunoaștem astăzi că o ramură a Drăculeștilor din Epir trăia la

Constantinopol sub domnia lui Constantin XI Paleolog Dragases, ultimul suveran al Imperiului Bizantin, mort eroic în luptă în 1453, în timpul bătăliei pentru apărarea Cetății, aducând o nouă dimensiune elenismului. Refugiindu-se de frica represaliilor înapoi în Epir, familia a revenit la Constantinopol datorită lui Mehmet Fatih, adică Cuceritorul, care a avut înțelepciunea de a readuce în Capitală, de bunăvoie sau cu forța, nu știm precis, familiile notabililor greci cărora le-a acordat privilegiile, francize și imunități. Suțuleștii făceau parte din aceste optsprezece familii nobile grecești.

— *Da, știam, și chiar am găsit la Biblioteca Națională din Franța atestarea acestei informații, pe care am copiat-o și am adus-o cu mine. Faptul este menționat de De La Croix, secretarul marchizului de Nointel, ambasadorul regelui Franței Ludovic XIV la Constantinopol, în lucrarea sa, Turcia creștină sub puternica protecție a lui Ludovic cel Mare, unicul protector al creștinătății în Orient, apărută la Paris în 1695. Acolo se spune, în capitolul „Despre Familiile grecești nobile moderne stabilite la Constantinopol după căderea sa”, că:*

Mehmet II, Cuceritorul Constantinopolului, văzându-l pustiit din cauza numărului mare de oameni care pierise în timpul Asediului, a trimis să se aducă, în toate teritoriile aflate sub stăpânirea sa, cele mai importante familii grecești, cărora le-a acordat privilegiile, francize și anunță că acelea care vor veni să se stabilească în cetate vor beneficia de aceleași imunități, lucru care atrase mai multe familii din Trebizonda, din Anatolia, Chios, Moreea, Farsala, Peloponez, Candia, Rodos și Cipru. Aceste familii sunt în număr de optsprezece și se numesc: Guliani, Rosetti, Diplomatachi, Mauro Cordato, Crisosculi, Vlasti, Cariosi, Ramniti, Mamenadi,

Cupraghioti, Musselimi, Succii, Veneli, Ciuchidi, Con-
taradi, Mauradi, Ramateni, Francidi și Frangopoli.
Nobilele maniere ale unora dintre aceste familii le-au
ridicat deasupra celorlalte, care-și datorau noblețea doar
averilor, pentru păstrarea cărora au fost atrase în Cetatea
Imperială, spre a beneficia de privilegiu și a scăpa de tira-
nia Guvernatorilor, care profită de chintesența muncii
Creștinilor. Ele s-au acreditat plătind daruri scumpe
turcilor, care au știut să profite de ambițiile lor și le-au
vândut anumite demnități și privilegii, care le-au ridicat
deasupra Paleologilor și a Cantacuzinilor, care lucrau
aurul, argintul și pietrele prețioase pentru a furniza fas-
tul și vanitatea acestor familii moderne, pe care le pri-
veau altădată ca pe sclavii lor. Acestea sunt în prezent
principalele familii din Constantinopol, unde s-au sta-
bilit între timp, după ele, multe altele, al căror număr se
ridică la aproape două mii, nemaipunându-i la socoteală
pe grecii veniți în treacăt din Rumelia, Bulgaria, Albania,
Esclavonia și Insule, ceea ce este prodigios și care nu
veneau decât pentru a munci și se întorceau în țările lor
după ce au făcut o brumă de avere din meseriile lor.¹

— Interesant, nu cunoșteam acest document. La Con-
stantinopol, deci, familia Dracu și-a schimbat numele în
Suțu, păstrând totuși timp de câteva generații ambele
variante, Dracu-Suțu, înainte ca prima să dispară complet,
lăsând loc doar celei de-a doua. Știai că au fost avansate mai
multe explicații etimologice ale numelui Suțu? Stamatiadis

¹ M. De La Croix, Secrétaire de l'Ambassade de Sa Majesté à
la Porte, *La Turquie chrétienne sous la puissante protection de Louis
le Grand, protecteur unique du Christianisme en Orient*, Paris, Ed.
Pierre Hérisant, 1695, pagina de titlu (fragment în trad. lui Radu
Negrescu-Suțu).

și Scarlat Vizantios cred că un Dracu din Epir a trebuit să îndeplinească la Constantinopol funcția de „souiultzes” sau „soutzides”, funcție ereditară transmisă din generație în generație, care a dat numele acestei familii.

— *Ce erau acești „soutzides”, oncle Dimitris?*

— „Soutzides” erau, în Epir, un fel de ingineri specializați în instalații hidraulice. Drăculeștii au reușit să obțină, la Constantinopol, aprovizionarea cu apă mai întâi a Seraiului, apoi a întregului oraș, cu cele patru sute de fântâni ale sale, trei sute pentru uzul musulmanilor și o sută pentru cel al creștinilor, apoi a câmpurilor. Apa o aduceau de departe, cu ajutorul instalațiilor construite de ei. Făcând avere din această îndeletnicire, au decis să facă și negoț, aprovizionând Seraiul cu lapte și produse lactate. Athanase Ipsilanti pretinde că Diamantaki Dracu era un simplu iaurgiu, un lăptar, care își vindea laptele turcilor înstăriți din oraș, de unde numele de „Sutzis” pe care i l-au dat turcii și pe care descendenții săi l-au schimbat în Suțu.

— *Da, cunosc legenda potrivit căreia, întorcându-se într-o zi de la o vânătoare, sultanul s-a oprit la prăvălia Dracului și a băut o cană cu chișleag pentru a se răcori. Găsind că acest lapte bătut era nemaipomenit de gustos, probabil din cauza extenuării pricinuite de goana după vânat, sultanul l-a numit pe lăptar furnizorul Seraiului. Dar un iaurgiu, oricât de multe iaurturi ar fi vândut, nu ar fi reușit să fie acceptat de elita fanariotă care era și bogată și cultă. E drept însă că toată lumea are origini îndepărtate modeste. Juvenal, în Satirele sale, le amintea acest lucru romanilor spunând: „Și, de altfel, poți căuta întorcându-te cât de departe către originea numelui tău, în mod sigur te tragi dintr-o sursă ignobilă: primul tău strămoș, oricare ar fi fost el, era un cioban sau ceva asemănător ce preferă a trece sub tăcere.” Nu cred că la greci să fi fost altfel.*

— Bineînțeles, dar primilor strămoși li s-au uitat de mult numele.

— *Un arhondolog român care nu-i iubea pe venetici și în special pe eleni, pe care-i numea „putori grecești”, paharnicul Constandin Sion, a scris între 1844 și 1857 o lucrare oarecum valoroasă, Arhondologia Moldovei, un pamflet în care acest bătrân urâcios și răutăcios îl numește pe Constantin Dracu-Suțu lăptar. Lucru ciudat, paharnicul Sion, xenofobul, pretindea că descinde dintr-un han tătar botezat, ceea ce era de fapt un neadevăr istoric.*

— Amuzant. Dar Socrate Liakos, un istoric contemporan, apreciază drept eronate remarcile lui Vizantios și Ipsilanti, considerându-le inventate de adversarii familiei Suțu, care au uitat totuși că în limba turcă „siuddziá” este sinonimul curajului. De altfel, Elena, fiica lui Alexandru Mavrocordat Exaporitul, Alteță Ilustrisimă și prinț al Sfântului Imperiu, n-ar fi acceptat niciodată să-și mărite fata cu un lăptar sau cu fiul unui lăptar, Constantin Dracu-Suțu. Și Liakos remarcă, pe bună dreptate, că simplitii lăptari nu puteau avea nici timpul liber și nici dorința să se ocupe de o bogată colecție de vechi manuscrise care se găseau în posesia lor.

— *Vorbești desigur de colecția de manuscrise a lui Ioan Suțu, menționată de Antoine Du Verdier zis Antonius Verderius, în lucrarea sa editată în 1588 la Lyon, Supplementum Epitomes Bibliothecae Genserianae, despre bibliotecile particulare din Constantinopol, unde acesta menționează colecția de manuscrise a lui Suțu, colecție pe care o regăsim, un veac și jumătate mai târziu, la Constantin Dracu-Suțu, cel din care descind toate ramurile familiei. În Catalogus librorum Illustrissimus Principis Ioannis Suzi sunt menționate peste douăzeci de manuscrise rare din colecția acestuia.*

— Da, am auzit că această lucrare se află la Biblioteca Națională a Franței, dar nu am avut niciodată timpul s-o studiez, iar la Atena nu se găsește. Din acest Constantin Suțu, spânzurat în 1757 din ordinul sultanului, autor al unui dicționar greco-turc, deci un intelectual, întrucât a fost grămăticul domnitorului Constantin Brâncoveanu și preceptorul fiului său, tot Constantin, se trage toată familia noastră, dar și din Rosettești, căci Constantin a fost căsătorit cu Maria, fiica beizadelei Ioan Rosetti și a Elenei Mavrocordat.

— *Acest Constantin, un deschizător de drumuri, a inaugurat și lista Suțuleștilor uciși de turci.*

— Această listă nu este exclusivitatea familiei noastre, fiecare familie fanariotă a avut lista ei, în funcție de ambițiile nutrite. *Que voulez-vous, mon cher, ce sont les risques du métier*¹! Ba chiar devenise un criteriu de supremație în competițiile dintre clanuri să fi avut cât mai mulți domnitori în familie sau cât mai mulți decapitați.

— *Dacă noi am avut trei domnitori, suntem în urma altor familii ca Ghika, cu zece, Mavrocordat, cu șase, sau Calimah cu patru, la egalitate cu Racovițeștii, dar înaintea familiilor Moruzi, Caragea, Hangerli, Ipsilanti, cu câte doi, sau Mavrogheni, cu doar unul.*

— Doar unul, dar mai curajos decât toți ceilalți la un loc!

— *Este drept că înfricoșătorul domnitor, „harapul negru cu dinți de oțel” descris de pitarul Hristachi, Mavroghene marinarul venit de la Tarigrad, „iscusit și om de treabă, ce încă un dar mai are, că e om și viteaz mare”, cel care a încercat să*

¹ „Ce vrei, dragul meu, acestea sunt riscurile meseriei” (în limba franceză, în original; n. red.).

reconstituie o armată națională, aprig cum era, a murit ca un erou pe câmpul de luptă, deși istoria noastră l-a uitat.

— Excentric și megaloman, lui Mavrogheni harapul, cum ai amintit că i se spunea, căci era cam tuciuriu, îi lipsea o ascendență nobilă, bizantină, dar avea în schimb „la folie des grandeurs”. Nu a lipsit așadar mult ca să-și invente un ascendent nobil în persoana ilustrului doge Francesco Morosini, amiral și combatant antiotoman.

— *Am avut șansa de a putea admira portretul altui Morosini, Michael Maurocenus, expus în Palatul Dogilor din Veneția, care m-a surprins prin alura sa... fanariotă, cu o căutătură ce mi-a amintit-o pe cea a lui Mavrogheni, care însă nu cred să fi văzut acest portret.*

— Dar l-a văzut cu siguranță beizadeaua Nicolae Suțu, atunci când a vizitat, în 1839, Palatul Dogilor, împreună cu soția.

— *Se prea poate, deși nu pomeniște nimic de acest tablou în Amintirile sale de călătorie. Dar mi se pare că Mihai Suțu cel Bătrân a fost mazilit, în prima sa domnie, pentru a i se da tronul lui Mavrogheni.*

— Dar aceasta nu pentru că ar fi avut Mavrogheni ceva împotriva sa. S-a nimerit să fie domnitor Suțu atunci când Mavrogheni a cerut scaunul. Însă după moartea sa, Suțu a revenit pe tron pentru a-și termina mandatul. Acum, Mavrogheni nu a fost niciodată pe deplin acceptat de celelalte familii fanariote, nefiind de fapt fanariot, ci doar un insular galiongiu, incult, fost pirat tatuat, apoi dragoman pe galioanele lui Gazi Hasan Pașa, dar care însă s-a remarcat în lupte. Totuși, una dintre fetele sale, domnița Ralù, s-a căsătorit cu Dimitrie Dragomanaki Suțu, ba chiar au existat cinci căsătorii între cele două familii, deci Mavroghenii

au fost până la urmă oarecum acceptați. Poate că Ralu avea avantajul de a fi fost la fel de frumoasă ca mama sa, Marioara Scanavi, căreia i se dusesse vestea.

— *Un călător olandez, Thomas Hope, care a întâlnit-o în Terapia, spune că era cam rea de muscă și mai mult lată decât lungă, adică o grăsană, care însă putea să fi avut un chip frumos.*

— Dar o altă călătoare celebră, lady Elizabeth Berkeley-Craven, margrafina de Anspach, care în trecere prin București a fost invitată la masă de Mavrogheni și de soția sa la Palat, găsește că aceasta era o femeie foarte frumoasă și că semăna mult cu ducesa de Gordon, o frumusețe a saloanelor londoneze din timpul regelui George III. Așa că nu putem ști care dintre ei s-a înșelat, deși nu cred că o femeie poate spune despre o altă femeie că este frumoasă, dacă într-adevăr nu ar fi!

— *Da, cunosc această relatare a margrafeinei, din cartea de impresii de călătorie pe care a publicat-o la Londra, în 1789, A journey through the Crimea to Constantinople, unde povestește cum acest festin a fost servit după obiceiurile apusene, deci nu li s-a servit „imam baialdî”, ci bucate europene, pe o masă decorată cu obiecte din argint care i s-au părut a fi englezești, între care solnițe, sticle de ulei și patru sfeșnice de alabastru, împodobite cu flori de rubin și smaralde de toată frumusețea.*

— Iar Doamna Maria Scanavi avea nouă femei în spațele jilțului, pentru a o servi!

— *Dar stirpea Mavroghenilor a mai dat un personaj viteaz, de data aceasta o femeie, pe Manto Mavrogheni, strănepoata de frate a voievodului, eroină a Războiului de Independență grec, care poate sta cu mândrie în panteonul palicarilor, alături*

de Kolokotronis, Petro Mavromihalis, Karaiskakis, Kanaris, Makriyannis, Miaulis, Papaflissas Dikaios, Stamatelopoulos, Odyseu Androutsos, Diakos, Dimitrie Ipsilanti, Laskarina Bubulina sau Georgios Drakos, o rudă a Suțestilor sau chiar Dimitrie Suțu, fratele poezilor naționali greci Alexandru și Panayotis Suțu, romanticii.

— Și al cărui monument îl vei vedea în Pedion Areos, Câmpul lui Marte, un parc nu departe de Piața Omonia, alături de monumentalul sarcofag al lui Alexandru Ipsilanti.

— *Vorbești de monumentul dedicat memoriei Batalionului Sacru, ridicat de poetul Alexandru Suțu în memoria fratelui său Dimitrie, cel mult iubit de Zeus?*

— Exact. Și tot în acest parc vei găsi și bustul eroinei Manto Mavrogheni, într-o alee, alături de ceilalți războinici viteji.

— *Dar despre Georgios Drakos, al cărui portret mă voi duce zilele acestea să-l văd la Muzeul Național de Istorie, ce-mi poți spune?*

— Georgios Drakos era născut în Souli și a fost o figură ilustră a marilor palicari greci, probabil înrudit cu familia Dracu-Suțu. Comandant al armatei de patrioți, a luat parte la tratativele cu Ali Pașa și a semnat un armistițiu nefavorabil, care l-a obligat să se ascundă la Assos, în Cefalonia. În august 1823, se lupta sub ordinele lordului Byron, prietenul său, care avea mare încredere în el și în capacitățile sale militare, iar în noiembrie a participat la lupta de la Missolonghi. Doi ani mai târziu, l-a eliberat pe Mitropolitul Germanos și îl regăsim, anul următor, luptând eroic la Missolonghi și Rahova. În 1826, participând la asediul Acropolei, este rănit și făcut prizonier. Închis la Chalkis, în insula Evia, se sinucide, sau este asasinat, pe

24 aprilie 1827, în ajunul zilei de Sfântul Gheorghe, ocrotitorul său.

— Oncle *Dimitris*, dar să revenim la *Constantin Dracu-Suțu*, cel spânzurat de turci, și la descendența sa, din care încep să se afirme primele ambiții, căci *Suteștii* au fost ambițioși, chiar deviza lor o spune: „Privind în sus” sau „Mereu mai sus”.

— Copiii săi au fost, într-adevăr, ambițioși. Fiind un intelectual, Constantin le-a dat o educație aleasă, punându-i să învețe limbi străine, pentru a profita de interdicția din Coran, care nu le permitea turcilor să vorbească limbile ghiaurilor. Nikolaki a fost primul din familie care a început a face carieră în Împărăția Semilunii, ca dragoman al Porții, după aproape un veac de când grecii monopolizaseră această funcție. Însă mai înainte, pe când era mare capuchehaie al domnitorului Ioan Callimachi, a fost condamnat la galere de către marele vizir, pe care îl vorbise de rău. Dar promițând treizeci de pungi de aur sultanului, o avere, acesta îl scapă în 1762. Câțiva ani mai târziu, în 1768, obține postul de mare dragoman, care trebuia să-l conducă la domnia Principatelor române. Doar că, pentru a fi ațâțat insurecția din Peloponez, de conivență cu rușii, care organizaseră revolta prințului Orlov, este decapitat din ordinul aceluiași sultan, Mustafa III, în anul următor, chiar în ziua Tăierii Capului Sfântului Ioan Botezătorul.

CUPRINS

PREFAȚĂ (FILIP-LUCIAN IORGA)	5
PROLOG.....	11
DRĂCULEȘTII	13
MIHAI VODĂ CEL BĂTRÂN.....	26
ALECU VODĂ VIZIONARUL	38
EUFROSINA DOAMNA, ZISĂ SFÂNTA EUFROSINA.....	63
<i>FILS DE ROI, PÈRE DE ROI, JAMAIS ROI!</i>	68
MIHAIL VODĂ ETERISTUL	80
VEȘNICUL PRETENDENT LA DOMNIE	89
POEȚII NAȚIONALI.....	100
DUMITRACHE SUȚU, EROUL DE LA DRĂGĂȘANI	108
PRIMUL ECONOMIST ROMÂN.....	114
PRIMUL PSIHIATRU ROMÂN	125
MAREȘALUL PALATULUI	129
PLUTOLOGUL ȘI <i>LA BELLE HÉLÈNE</i>	136
NUMISMATUL	140
ELEVA LUI CHOPIN ÎN CONFLICT	
DE ETICHETĂ CU REGINA GRECIEI.....	154
DE CE NU A FOST FROSO SUȚU REGINA GRECIEI?.....	159
COPIII LUI MIHALACHE VODĂ	162
EUROPENI ÎNAINTE DE EUROPA	169
TURCUL ȘI CĂMILA	182
PRIMARUL FANARIOT AL ATENEI	192
PINACOTECA ALEXANDRU SUȚU	198

DUELUL PALICARULUI.....	203
IEȘEANUL RUDOLF SUȚU ȘI FAMILIA SA.....	211
DIM SUȚU ȘI ELENA CHRISOVELONI	236
PEDRO DE PRAT Y SOUTZO ȘI „CĂPITANUL”	260
COMUNISTUL.....	276
UNCHIUL ȘI NEPOTUL.....	280
EPILOG	295
GLOSAR	297
INDICE DE PERSOANE.....	303